

№22 • ЛЮТИЙ • 2025

БАСТІОН

ОФІЦІЙНИЙ ЖУРНАЛ 63-ОЇ ОКРЕМОЇ МЕХАНІЗОВАНОЇ БРИГАДИ ЗСУ

ЗА МУЖНІСТЬ ТА ВІДВАГУ

ВТРАТИ ПРОТИВНИКА

01.02.25–28.02.25

ОСОБОВИЙ СКЛАД

ВЗЯТО У ПОЛОН

168

■ ЗНИЩЕНО

92

■ ПОРАНЕНО / ПОШКОДЖЕНО

4

ТАНКИ

■ 1 ■ 1

АРТИЛЕРІЯ ТА МІНОМЕТИ

■ 15 ■ 2

АВТОМОБІЛЬНА ТЕХНІКА

■ 6 ■ 1

БОЙОВІ БРОНЬОВАНІ МАШИНИ

■ 5

БПЛА

■ 227

ЗАСОБИ РЕБ

■ 4

СКЛАДИ БОЄПРИПАСІВ

■ 2

ЗНЕВОДНЕННЯ, ГОЛОД І ЗНЕВІРА — Б'ЄМО ПО ВОРОЖІЙ ЛОГІСТИЦІ

Подекуди складається враження, що тилова частина України вже давно перемогла у війні і навіть встигла відсвяткувати. На жаль, це не більше, ніж оманлива ідилія, оскільки на фронті ситуація залишається гострою і складною. Поки українці у своїх зручних канапах та ліжках скролять смартфони, читаючи про спроби завершення війни в середовищі президентів і прем'єрів, конфлікти та скандали в Овальному кабінеті, а також прогнози військових експертів, нам не залишається нічого іншого, як продовжувати свою боротьбу, вбиваючи ворогів та знищуючи їхню техніку.

Варто зрозуміти, що чим ближчими стають бодай якісь домовленості та переговори, тим більше ресурсів буде кидати ворог на те, щоб відірвати зайвий клапоть нашої землі. Навіть попри те, що українська армія знищила вже просто космічну кількість трухлявого залізниччя, спалила мільйони боеприпасів, зруйнувала склади з шахедями тощо, російська армія, навіть зліплена з засуджених і неосвідчених ваньок, все одно залишається важким та небезпечним ворогом.

Кількісна перевага в особовому складі не зменшується, а вдалі дії в інформаційно-психологічній площині так заповнили голови українців сміттям і так вселили в їхні душі страх, що проблема із комплектуванням залишається і шляхів розв'язання цієї проблеми поки особливо не видно. І хоч минуло вже три роки війни, нам не можна ані давати слабину, ані розслаблятися, ані опускати руки.

Власне, бійці 63 бригади, якими б стомленими не були, такого не роблять. Особливих сил та наснаги додають вже сформовані навички, за допомогою яких вдається мінусувати кацапів, розбирати на друзки їхні сховки, зроблені з гімна і палок, палити буханки, урали та камази, залишаючи тимчасово живих москалів голодними та зневіреними.

Дуже показовим став епізод, який побачили бійці 55 батальйону. Буквально в чистому полі тинявся одинокий кацап, піднімаючи пластикові пляшки і шукаючи воду. Про зневоднення російських солдатів вже говорять не вперше. Навіть попри те, що вони намагаються доставляти провізію в сутінках, він наших сучасних розвідувальних крил їм сховатися ніяк не вдається. Та й пілоти ББС завжди на поготові — щоб не пересувалося, усе буде знищено. Таким чином, ми б'ємо по логістиці ворога — їхній головній кровоносній системі. Коли ворог залишається голод-

ним та позбавленим притулку, то перестав бути небезпечним.

У лютому наші хлопці попрацювали, як завжди, ефективно. Хоч москаль не кидає свої сили конкретно на нашу смугу відповідальності вже два місяці, роботи вистачає — насамперед, йдеться про північну територію, де ми підтримуємо побратимів із 60 бригади. Саме туди часто висувається ворожа техніка і тут дронам допомагає наша арта. Гармаші 63 бригади не перестають дивувати — із 10 кілометрів, зі старенької САУшки, вони влучили просто в кацапську беху і рознесли її на атоми.

Особливим трофеєм запам'яталися наші дронари — вони вистежили, ідентифікували та знищили корабельний бомбомет «Смерч-2», поставлений на базу Уралу. Така вундервафля призначена для знищення ворожих субмарин. Очевидно, через брак бойової техніки, довелося їхати в Сербянський ліс. Але моря оця зараза більше не побачить.

37 ТИСЯЧ АРКУШІВ ПАПЕРУ НА МІСЯЦЬ

У війську є ті, хто веде бій на передовій, і ті, хто тримає фронт трохи далі лінії бойового зіткнення. Начальник відділу персоналу Василь Мукосій — один із таких. Його робота — це не лише папери та накази, а й постійний пошук, розподіл і навіть боротьба за людей. Кадровий відділ у військовій бригаді — це місце, де сходяться людські долі та армійські реалії. Часто, Василю доводиться балансувати між інтересами армії та людськими можливостями, приймаючи рішення, які не завжди подобаються всім. А ще є документи. Багато документів. Військовий облік, контракти, особові справи, звіти, ротації, нагороди. Усе це має працювати, як годинник, бо один збій може коштувати бійцю кар'єри, виплат або навіть законного відпочинку.

Чи справді Мукосій такий зарозумілий, як про нього кажуть? Можливо. А можливо, це просто особливість людини, яка постійно має справу з гострими питаннями та не може дозволити собі слабкість. Але те, що він відповідальний і професійно виконує свою роботу — беззаперечний факт.

Грубіян-професіонал

— Кажуть, що тебе називають «Імператором». Як ти ставишся до такого прізвиська? Воно тебе веселить чи ображає?

— Я не пам'ятаю, хто проговорився мені, що мене за спину так називають. Ну, веселить. Я рахую, що це добре. Краще, ніж якесь образливе. Все моє армійське життя пройшло в боротьбі, відстоюванні себе і поваги до себе. Все ж цікаво, чому так називають мене (посміхається).

— Дехто нарікає на твою суворість спілкування, але водночас визнає твій професіоналізм. Тебе влаштовує такий баланс?

— Сперечатись не буду, я дійсно, трохи грубіяню іноді. Але це не для того, щоб потішити своє его, а від того, коли бачу, як людина свідомо чи несвідомо

намагається на мене навішати свою роботу, або намагається схитрити — я це не люблю. А ще, коли людина не може чітко сформулювати свій запит, і попросту витрачає мій і свій час. Ну, або як лишатися спокійним, коли людині пояснюєш півгодини один раз, другий, третій... а вона все одно робить по-своєму. Так цей «косяк» потім тобі ж і впливає боком. Я ж таких ситуацій тут пройшов десятки. І це я розглядаю ситуацію тільки з одного боку. А є ще мій моральний стан, я іноді просто ментально не відновлююсь. Я ж свій гармін (модний годинник з різними «плюшками») не знімаю — він чи не щодня показує мені низький рівень сну, високий рівень стресу... Тому так, нехай я буду грубіяном, в принципі, я вже змирився, що людям іноді простіше так думати про мене, ніж хоча б спробувати глянути на ситуацію з іншого боку.

— Як вважаєш, чому інколи важливіше бути «жорстким» у своїй роботі, ніж «гнучким»? Чи є ситуації, коли це справді працює на користь?

— Я трохи в сторону «жорсткості». Сам працюю і хочу, аби інші тут займалися тим же. Розумію, що комусь це може не подобатись. Але я вчуся цієї «гнучкості». У випадках, коли

треба швидко виконати якусь задачу — більш жорсткіший метод працює краще, як на мене.

Спалений будинок і контракт з Канадою

— Давай згадаємо перші дні повномасштабного. Де ти зустрів війну?

— Я працював інженером-конструктором, архітектором. Перший день війни я зустрів у Гостомелі. За кілька годин зібрався, виїхав до батьків в західний регіон України. Мій будинок, той, що в Гостомелі, згорів. Мені про це на день народження повідомили, 20 березня. Надіслали знімок з супутника, де було видно, що будинок згорів. Того ж дня вже з'явилися відео, на яких я впізнавав свій квартал.

— Чому вирішив мобілізуватись?

— Та я одразу це вирішив, ще у перші дні. Але мав незавершений контракт з Канадою, і як тільки закрив всі питання з контрактом — пішов у військкомат, а це було 15 червня 2022 року. Навчання відбувалось у школі, це було невелике смт. Нас розмістили на другому поверсі. За десять днів нам показували основи, одягали, навчали розбирати автомати. Це була початкова

підготовка, в основному для новачків. Ну, прямо дуже лайтова підготовка (сміється). Коли ми приїхали в Солону, нас поділили на дві частини: половина пішла до 63-ї, інша половина — до 110-ї. Я потрапив у 63-ю бригаду. Вже в Солоній, через кілька днів, мене відібрав старший лейтенант з відділу персоналу для посади діловода. Так і запитали: «почерк нормальний маєш?». А потім була ще типу «співбесіда». Всі, хто був там, були здебільшого військові з різним досвідом. Я сказав, що працював інженером-конструктором за кордоном, і це стало моєю перевагою. Мене вибрали на посаду діловода.

— І як тобі було тоді на посаді діловода?

— Та як... Важко спочатку. Бо все було запущено, ніхто не знав, як то правильно робити. Та що там, я так само не знав. Але в перервах між роботою я старався читати закони, керівні документи щодо ведення діловодства. Вчився

на ходу. Багато стресових ситуацій було, бо ж як не крути, армійщину ніхто не відміняв.

Треба вже і «на вчора»

— Чи не здається тобі, що документообіг у ЗСУ інколи важливіший за реальні дії?

— Так, справді, документообіг дуже великий і часто це стає викликом. Однак, на сьогодні ми працюємо в тих умовах, які є. Незважаючи на обсяг роботи мій підрозділ завжди намагається організувати процес так, щоб це не впливало на ефективність.

— А якщо так узагальнено, скільки приблизно паперу витрачає твій підрозділ на день, тиждень, місяць?

— Ну, дивись, на два дні йде 1 ящик (увімкнув калькулятор). В ящику 5 пачок, в пачці 500 аркушів. Тобто на місяць це 15 ящиків або 75 пачок або ж більше 37 тисяч аркушів.

— Тоді впливає логічне питання — якщо б була можливість одним розчерком пера скасувати три найабсурдніші вимоги військової бюрократії — що б ти прибрав в першу чергу?

— Це важке питання, справді. Люди вважають, що то все так легко і просто, поки то не стосується них. Важко сказати який папірець треба скасувати. Бо в

армії кожен документ — це твій доказ, твоя гарантія. Скільки у нас було випадків, що зверталися бійці чи їх рідні, коли треба був, здавалося б малозначний документ і ми переривали архіви аби знайти і закрити запит. До того ж, не будемо упускати той момент, що різна документація має різні строки зберігання, деякі зберігати треба 10, 20, 50 років... Тому, особиста моя думка — в цій справі спішити не варто, треба багато зважити, перш ніж впроваджувати якісь зміни.

— Здається, що робота твого підрозділу часто залишається «за кадром», але ж від неї справді так багато залежить. Чи відчуваєш ти належну оцінку роботи, яку ви виконуєте?

— Ти про те, чи оцінюється справедливо робота нашого підрозділу? Вважаю, що ні. Ми часто лишаємось поганими для когось. Когось «паяє», хтось хоче додому... Відкрию секрет — мої люди теж втомилися. І їх теж може «паяти». А з огляду на неукомплектованість нашого підрозділу — вони працюють х2. Деякі просто не можуть у відповідку сходити. Я зараз не про фізичне навантаження, а про моральне, ментальне. Ніхто не каже хорошого, коли все добре. Але якщо ж якийсь трабл — ніхто не хоче зрозуміти, що тут присутній людський фактор.

Іноді ми просто не встигаємо до того темпу, коли треба все і «на вчора». Я колись просив помічника, приїхав хлопчина з батальйону. То треба було бачити його очі і взагалі в якому стані він був у кінці першого дня, як він у нас працював. Так і сказав: «Я махав то робити. Відпусти мене на батальйон. Я не вивожу». То що мав робити? Відпустив. Бо зрозумів, що не потягне. Бо

якщо до обіду він ще справлявся, ближче до вечора, там помилка на помилці було. І я розумію, повторюся, це людський фактор. Тут не роботи сидять, а люди.

— Як воно бути частиною такого великого механізму як 63 бригада?

— Передусім, це відповідальність. У кожного своя роль, і від того, наскільки добре кожен виконує свою роботу, залежить загальний результат. Моя задача — забезпечити, щоб особовий склад був укомплектований, документи оформлені згідно з нормами і вчасно подані, а всі процеси відбувалися без затримок. Це не завжди помітна робота, але вона критично важлива для боєздатності бригади.

МОЖНА ЗАЛИШИТИСЯ У ВАС? БУДУ ТРАНШЕЇ КОПАТИ

Втік з російської армії і проситься в ЗСУ

Цей 58-річний москаль на початку лютого здався бійцям нашого 55 батальйону під Дібровою. Його історія — дуже показова. Нормальної освіти не отримав, хорошу роботу не знайшов, періодично крав щось, його піймали, погрожували посадити, запропонували натомість контракт в армії, записали в Шторм V, толком не підготували — і вже за кілька тижнів він перестав бути бойовою одиницею. А в полоні «Койоту» настільки сподобалось, що він тепер проситься залишитись.

«Я потрапив на полігон в кінці грудня. Ми там вчилися 2 тижні. Нас навчили тримати стійку, стріляти. Давали по 2 пачки патронів за весь час. Ще були гранатомети, але я їх боюсь, тому не став стріляти.

Екіпіровку купували за свої. Бронік, який вони видають, важить кілограм 20. Тому купували і нормальний захист. Платять з запізненням в місяць. Грошей тоді не було, тому ми скидувались.

Зарплата — 400 тисяч рублів (\$3,7к). Але мені нахер не потрібні ці гроші, я взагалі віддав карточку своїм. Пішов туди, щоб зі**тися з росії, від надзору — мене збирались посадити на рік. Тому я одразу планував здатись, якщо вийде.

Вже в січні ми були на фронті. 22 числа отримали завдання — висунутись на позиції, пробути там 10 днів. Заходили 2 групами. Перші пішли вночі, загубились і їх одразу розх**рили. Потім ми пішли, вдвох. Нас теж засікли. Мене заділо осколком в стегно, а мого напарника посікло сильно. Йому, до речі, взагалі 61 рік — мали посадити на 6 років, тому й пішов на війну.

На позиціях ми пробули не 10 днів, а 2 тижні. Виснаження було. Тоді я і вирішив здатись. Викинув зброю, бронік і

пішов. Дивлюсь — зелені. Думаю — слава богу, прийшов. А вони мене ледь не розстріляли! Кричу — та я здатись хочу! Кажуть — лягай. Зв'язали мене і сюди привели. Не били. Та й нема за що — я нікого в житті не вбивав і не збираюсь.

Серед наших багато хто в полон здається. Або просто з відпустки не повертається. Але у відпустку не так просто піти — мозги ї**уть за це.

Настрій в армії такий собі. Всі бухають. В основному там їб**ути якісь. І налякані, забиті. Їм сказали — зараз війна дронів, від дрона не втечеш. Їх це найбільше лякає. Розбити їх можна запросто.

Та й взагалі, нікому ця війна не потрібна — ні вашим, ні нашим. Я не розумію, навіщо путін це почав. Ви ж бачите, він людей на м'ясо кидає. От на**я вони, я себе не рахую, лізуть сюди? Він все віджав і ще хоче. Поки він живий, то буде лізти. Він же їб***тий.

У вас тут добре. Ось дали чай, печиво, цукерки, шоколадки — все є. Більше до росіян не піду, тут краще кормлять) Буду проситись, щоб залишитись в Україні. Я навіть не проти бути тут, якщо дозволять — траншеї копати, допомагати якось».

НІНДЗІ, СЮРИКЕНИ І ПОЛКОВНИК

Обережно, не надірвіть животи.

Епічна історія від легендарного інструктора 63 бригади «Бороди»

Я служу в ЗСУ з 2013 року. Починав свою службу в Криму, в 36-й бригаді. Коли росіяни почали анексію, знайшлися патріоти, які не переметнулись на бік ворога. Нас вивели на територію материкової України, в Миколаїв, на тимчасовий пункт постійної дислокації. Організувати там все було непросто. Хлопці втомились і вирішили трішки відпочити. Але двоє конкретно загуляли, не буду називати їхні прізвища.

В такому трішки «фестивальному» стані вони залізли в частину і пов'язали срочника на КПП. Зі слів командира, йому дзвінок о третій ночі. Ці пацани кажуть йому: «Пане командир, ми захопили військову частину!». Командир, звісно, в шоці: «Ви що, покидьки, подуріли?! Я зараз вас позабиваю, голови відірву! Йдіть спати, придурки!».

Все, командир спокійний, ліг спати. Тиша. Але ці двоє не заспокоїлись. Вони залізли ще у військовий шпиталь і роззбро-

їли там якогось теж сплячого охоронця. Дзвонять знову: «Пане командир, тут взагалі клас — ми захопили військовий шпиталь!». Він каже: «Ну все, мразі, вам труба!».

Наступного ранку, на шикуванні командир виводить цих героїв, нічних месників на середину плацу і спокійним серйозним голосом каже: «Панове, ось ці двоє потужних бійців, ці ніндзі, поки ви спали, захопили вночі дві військові частини і навели там шороху на пів Миколаєва». І дає команду начальнику військової частини — вписати одному у військовий квиток посаду ніндзя, а другому старший ніндзя, начальнику служби РАО видати одному нунчаки, а іншому катану і сюрикени.

Як зараз пам'ятаю, начальник служби РАО реально поїхав на ринок «Колос», купив катану, сюрикени і нунчаки. Приїхав начальник військової частини, вписав їм посади, «ніндзя» і «старший ніндзя», поставили

печатки. І вони на плацу почали тренуватися. Той нунчаки крутить, той сюрикени в девер'яний щит кидає. Зреліще убоге, звісно, але було весело.

І тут раптом приїжджає якийсь полковник з перевіркою. Заходить на територію військової частини і спостерігає таку картину — один військовослужбовець нунчаками круте, другий з катаною бігає по плацу і швиряє сюрикени. Полковник в шоці: «Що у вас тут, б**ть, відбувається?!». Підходить до них: «Ви хто, бл**ть, воїни? Що ви за створіння такі? Спайдермени, бл**ть, і дедпули?». А вони спокійно відповідають — я ніндзя, а я старший ніндзя. Полковник далі не розуміє: «Ви що, придурки, наковтались чогось?». Вони такі: «Та ні, нормально все, пане полковнику». Він далі не вірить: «Ану покажіть воєннікі, б**ть!». Ті показують документи — там реально вписані посади «ніндзя» і «старший ніндзя», а в зброї вказані катана, сюрикени і нунчаки, печатки стоять, все чьотко.

Полковник ще більше в шоці — навіть забув, навіщо приїхав. Він просто розвертається, виходить за КПП і їде.

Ну а ці доблесні товариші були ще відряджені боротися з мухами в туалеті. Туди, щоб зайти, треба було сокирою махати. Їм довелось катаною і сюрикенами.

*У самурая немає цілі —
тілоки шпани*

ВІЙНА — ЦЕ ВИКЛИК ДЛЯ ВСІЄЇ НАЦІЇ

Заступника командира бригади підполковника Голубка можна охарактеризувати «невловимим». І це дійсно так, адже зранку його можна побачити на ОКП, за годину він вже на перевірці полігонів, а ще за годину — на штабі резервної роти. Фортуна посміхнулась, і нам вдалося поспілкуватися з Дмитром Юрійовичем про новоприбулих і їх забезпечення, бригадний рекрутинг й те, як йому вдається запалювати інших своїм оптимізмом.

— Як виглядає ваш типовий день?

— Зранку на штабі, після їду до відділення підготовки, там на мене завжди чекають документи на підпис. Спілкуємось про те, хто на якій стадії, можливо у когось виникають якісь труднощі — вирішуємо їх. Загалом, працюємо по 42-ій запасній роті — як по особовому складу, так і по їхньому розміщенню, забезпеченню одягом, харчуванню тощо. Потім вирушаю перевіряти полігони. Там можу поспілкуватись з бійцями, з інструкторами теж є про що поговорити, завжди нагадую про важливість дотримання правил техніки безпеки. Перевіряю розклад занять, карти, перевіряю групи інструкторів, і чи усі вони мають закріплені за собою групи бійців. Згодом можу поїхати знову на ОКП, адже там теж маю справи. Ось такий виходить кругобіг.

— Сьогоднішня система рекрутингу в нашій бригаді працює?

— Взагалі, система рекрутингу в ЗСУ стала більш адаптованою до реалій війни. Звісно, набір проходить з абсолютно різних людей, як фізично, так і морально. Але так чи інакше залишаються з нами ті, хто справді приходить у військо, аби щось зробити для нашої країни. Ос-

новний виклик, який постає перед ЗСУ загалом — знайти не лише фізично сильних, але й психологічно стійких бійців, адже сучасна війна вимагає витримки і рішучості.

Якщо ж казати про рекрутинг у 63 бригаді, то ми робимо ставку на якісну підготовку новобранців. Важливо, щоб кожен воїн не просто освоїв зброю, а й став частиною злагодженого механізму — військової родини. Ми бачимо потенціал у кожному новобранцеві — багатьох це підбадьорює, мотивує. Ті, хто слабкі духом чи просто потрапили в ЗСУ по програмі «бусифікації», тих не втримає нічого — ні підтримка, ні хороша заробітна плата, ні обов'язок захищати свою Батьківщину.

— Як зараз відбувається процес навчання новобранців?

— Новобранці прибувають буквально звідусіль — мобілізовані, рекрутовані, ті, хто повертається з СЗЧ — усі потрапляють до нас, повідомляють нам в який вони б хотіли потрапити підрозділ. Далі проходить процедура оформлення, заповнення усіх необхідних документів. Потім бійця забезпечують усім необхідним екіпіруванням, формою, взуттям тощо. Хлопці, дівчата дійсно в шоці від тої кількості та якості екіпі. Все, від шолома

з тактичними навушниками, налокотників і до спідньої білизни та шкарпеток — усе це видають абсолютно усім.

Розселяємо усіх за принципом роззосередження. Спочатку військовослужбовці проходять теоретичний курс, а вже після приступають до відточення отриманих знань та навичок на практиці. Ми суворо контролюємо цей процес навчання. Тут важливо, що найбільшу увагу приділяти скидам, фрв, вогневій підготовці, штурмовим та оборонним діям, а також, метанню гранат. Потрібно вчитися, вчитися і ще раз вчитися.

— Чи можливо одразу відрізнити того, хто стане справжнім бійцем, від того, хто не витримає?

— Чесно кажучи, то трохи складно візуально на перший погляд визначити. А психологічно тим паче. Кожен має свій характер і фізичні особливості. Проте наші досвідчені інструктори вже в перший день можуть оцінити потенціал новобранців, передбачаючи, хто з них буде дійсно толковим. Але навіть це не дає гарантій — буває, що фізично сильний боєць не витримує морального чи фізичного навантаження, тоді як менш помітний на перший погляд новобранець проходить курс без нарікань.

Наприклад, нещодавно був випадок із військовослужбовцем 1979 року народження. Він пройшов увесь курс, витримав усі випробування, хоча в його групі були молодші хлопці, які не справлялися й навіть залишили службу (пішли в СЗЧ). Це ще раз доводить: справжню витривалість і силу духу неможливо оцінити лише за зовнішніми чи фізичними даними.

— Війна змінюється. Яким має бути сучасний командир?

— Війна дійсно змінюється, і разом із нею змінюється роль командира. У певному сенсі сучасний командир у структурах ЗСУ повинен бути менеджером, але передусім він залишається воїном і лідером. Менеджерські навички важливі для ефективного управління підрозділом: потрібно грамотно розподіляти ресурси, планувати операції, координувати дії особового складу та швидко приймати рішення в умовах бойових дій.

Проте військовий командир — це більше, ніж просто менеджер. Він повинен бути авторитетом для своїх бійців, мотивувати їх і забезпечувати бойову ефективність підрозділу. У ЗСУ командир має балансувати між стратегічним мисленням, оперативним управлінням та безпосередньою участю в бойових діях. Це людина, яка не лише керує, а й надихає.

— Що зараз найбільше дратує у військовій системі, що треба змінювати вже сьогодні?

— Найбільше дратує бюрократія, яка подекуди заважає оперативності прийняття рішень. В умовах сучасної війни швидкість — це життя, і коли командир змушений витратити час на паперову тяганину замість того, щоб зосередитися на підготовці особового складу чи бойових завданнях, це справді демотивує.

Також є моменти, які потрібно переглядати у системі підготовки особового складу. Пов-

торуюсь, війна видозмінюється, і сьогодні важливо адаптувати навчальні програми до реалій бою, особливо з урахуванням нових технологій, дронів, електронної боротьби. Хотілося б бачити більше ініціативності та довіри до командирів на місцях, адже саме вони краще за всіх розуміють ситуацію на передовій.

Але при всіх недоліках наша армія стрімко розвивається, і найголовніше — це люди, які роблять її сильнішою щодня. І якщо ми зможемо позбутися зайвої бюрократії та ще більше уваги приділяти сучасній підготовці, ефективність ЗСУ лише зростатиме.

— Як ви ставитеся до тих, хто ухиляється від служби?

— Однозначно — в країні йде війна, і кожен має робити свій внесок у нашу спільну перемогу. Не всі повинні бути на передовій, але кожен може допомагати — якщо не зі зброєю в руках, то в інший спосіб.

Звісно, є різні життєві обставини, і я не говорю про людей, які мають об'єктивні причини. Але ті, хто свідомо уникає служби, живучи в тилу і сподіваючись, що хтось інший за них здобуде перемогу, викликають щонайменше нерозуміння. Вони повинні пам'ятати, що їхній спокій та безпека оплачуються кров'ю тих,

хто сьогодні боронить Україну. Війна — це виклик для всієї нації. І тільки разом, кожен на своєму місці, ми зможемо перемогти.

— Після всього, що ви бачили, як виглядає ідеальний «післявоєнний день» у вашій уяві?

— Ранок у мирній Україні, де немає звуків вибухів, де не потрібно перевіряти зведення з фронту і переживати за втрати. Зустрітися з рідними, друзями й побратимами — тих, хто вистояв. І найголовніше — пам'ятати, що всі жертви були марними, що ми вистояли і здобули справжню перемогу. Ідеальний день — це не тільки про особистий спокій, а й про те, що країна починає нове життя, і ми всі маємо бути частиною цього відродження.

— Як Вам вдається зберігати позитивний настрій?

— Насправді, як і будь-яка людина, я теж буваю без настрою. Я буваю злий, але загалом через певні події або вчинки людей. Але щоб ви розуміли, я прибічник не тільки методу «батоба», але й «пряника». Я завжди стараюсь хвалити людей, коли бачу їх старання, продуктивність та прагнення до відповідальності. Тому якимось так. Але, звісно, стараюсь не втрачати оптимізму. Ну бо як без нього тут?

ТРИ РОКИ СПРОТИВУ: ЯК УКРАЇНА ЗМІНИЛА ХІД ІСТОРІЇ

24 лютого 2022 року світ змінився. Українці прокинулися від вибухів і одразу стали до боротьби. Три роки поспіль наша країна не просто чинить опір — вона ламає ворога і розбиває імперські ілюзії. Від Київщини до Донбасу, від Миколаєва до Харкова — українці довели, що сила не лише у зброї, а й у незламному дусі. Перша хвиля героїчного опору зірвала плани ворога на «бліцкриг». Наступні роки стали випробуванням на витривалість, де ми показали світу новий рівень воєнного мистецтва, стійкості та єдності.

Серед тих, хто першими зустрів повномасштабне вторгнення, були і військовослужбовці 63 бригади. Дехто з них вже мав бойовий досвід, інші — цивільні, які без вагань стали до лав ЗСУ, аби боронити рідну землю. Вони згадують, як прокинулися від вибухів, як у перші години війни довелося ухвалювати найважливіше рішення в житті — стати воїном. Для багатьох це був переламний момент, що назавжди визначив їхній шлях.

Ці три роки — це не лише битви, а й особисті історії. Це тисячі героїв — від бійців на передовій до волонтерів і медиків, від інженерів, що створюють новітню зброю, до дітей, які збирають кошти на дрони. У цій війні немає «звичайних людей» — кожен робить свій внесок у перемогу.

Так, попереду ще багато випробувань. Але той, хто зміг вистояти три роки, здатен дійти до

кінця. Ми не зламаємось, бо три роки тому обрали свободу, а не страх. Ми воюємо не просто за землю — ми б'ємося за майбутнє. І воно буде українським.

Капітан Анатолій Павлюк, начальник медичної служби

«Як і всі, не вірив, що розпочалось повномасштабне вторгнення. Передзвонив декільком друзям, перепитав, чи то дійсно правда. На другий день зібрав свою родину і відвіз в село до батьків. І на наступний день пішов до військкомату. З 2014 року намагався долучитись до війська, але з якихось причин мені відмовляли. Утім, я все одно пройшов спеціалізовані навчання, які насправді мені багато чого дали. Я ж думав, що прийду сюди і тут мене усьому навчать. Але тоді був справжній хаос, тому вчити довелося самому. Тут мені і знадобились усі «скіли», які я отримав на військових навчаннях.

Вже три роки я тут. Звичайно, відчуваєш втому, в деякій мірі тиск від родини, і я їх дуже розумію, адже вони хочуть щоб я був біля них. Але поки так. Тиск від суспільства, якому, мені здається, просто все одно на нас, військових. Я знаю, що потрібен тут зараз».

Молодший сержант Степан Козачук, старший технік 2 роти 55 батальйону

«Війна застала мене вдома, я одразу не міг повірити, але все ж таки зрозумів, побачив-

ши, як ворог суне повсюди. Сидіти вдома я не зміг, одразу пішов в військкомат, звідки мене і мобілізували. Думки в мене були про сім'ю, щоб вони були в безпеці.

Що мене тримає зараз? Прошло вже 3 роки, важко триматися, важко сім'ї та й мені з хлопцями важко, але хіба в нас є вибір?! Коли в мене поганий настрій або коли все погано, я думаю про сім'ю і що ніколи не можу дозволити бути в такій ситуації, думаю про дружину, дітей — це дає мені сили продовжувати службу і триматися».

Старший лейтенант Павло Чайковський, начальник медичного пункту танкового батальйону

«24 лютого 2022 року зранку я був в Івано-Франківську, пив свою «першу каву», коли почув декілька вибухів. Невдовзі мені зателефонували рідні та сказали: «москалі почали війну, повертайся додому». Я вже тоді знав, що поїду на війну, оскільки є медиком, а медиків і в цивільному житті не завжди вистачає. За 2 дні привів свої справи до ладу, 27 лютого пройшов ВЛК, а на наступний день вже був у Яворові, де формувалась 63 бригада. Вмотивованість у мене, та й і у всіх, на той час зашкалювала, чого не можу сказати сьогодні. Раніше вся країна була згуртована, всі добивались однієї мети, а тепер все по-іншому. Є ті, хто на фронті, або чий рідні тут, і є ті, кого це все не стосується. Але не буду про погане, я радий що в мене є дружній колектив медиків з різних підрозділів нашої бригади, а також потужний колектив нашого танкового батальйону».

Головний сержант Михайло Алексеєнко, командир 1 відділення перехоплювачів безпілотних літальних апаратів, ЗРАДн

«До війська долучився 26 лютого 2022 року. Я згадую цей день. На той момент була повна розгубленість. Емоцій не згадаю, бо по відчуттях ніби й не лишилося вже ніяких емоцій. Мій перший вихід... він був таким унікальним. Повідоми-

ли, що русня прорвала лінію оборони 105 батальйону. Так, дійсно, в нашу сторону просувались 2 ворожих БМП. І от ми влітаємо на машині з установкою ЗУ-23, побачили 2 цілі, вже налаштували на відпрацювання — в останній момент дізнаємось, що то 2 наші САУшки «Гвоздика» (сміється). І добре, що все скінчилося добре. Тоді все робилося на ентузіазмі. Знання якісь були, звісно, але не було залагодження, хоча ми були і є одним цілим. Зараз все по-іншому. Можна сміливо сказати — професіонали. І хоча багато всього змінилося, мотивація лишається тією ж — перемогти ворога й жити спокійне життя».

Молодший сержант Любомир Тарновецький, сержант із матеріального забезпечення інженерно-саперної роти

«Війна застала мене вдома. Ми живемо біля військового об'єкту у Франківську, тож прокинулись від ракетного обстрілу. Ніхто не відреагував, я подумав то якісь технічні вибухи. Як тільки відкрив новини —

зрозумів, то насправді війна. І оскільки я проходив строкову службу, маю відповідні навички, то одразу прийняв рішення йти до військкомату. Мотивація звісно лишається. Демотивує хіба побачене в місті, коли приїжджаєш додому у відпустку. Вважаю, що трохи все-таки треба мати совість і повагу до того, що відбувається в країні, з твоєю землею і твоїми людьми. Ніякому «моя хата скраю» не має знаходитись місце у сьогоденному українському бутті».

ВІД ГОЛОДУ НЕ ПОМРЕМО!

Десятки кухарів по всій бригаді прокидаються з самого ранку і працюють до пізньої ночі без вихідних для того, щоб всі військовослужбовці були ситими. Харчування у війську — це не просто питання комфорту, а життєво важлива складова нашої боєздатності. Бо, як ми всі знаємо, голодний солдат — поганий солдат. Але мало хто розуміє, що за кожною тарілкою борщу чи каші стоїть величезна робота продовольчої служби. Саме тому ми ви вирішили поспілкуватись з Павлом Анісовцем — начальником продовольчої служби тилу логістики 63 бригади, щоб дізнатись про харчування в армії трохи більше.

— Що входить у обов'язки начальника продовольчої служби?

— Організація і контроль всього циклу харчування військовослужбовців в 63 бригаді: закупівля продуктів, розподіл, створення меню відповідно до стандартів, організація приготування їжі і доставки, контроль використання коштів, продуктів та відповідності санітарним нормам, це основне.

— Це ж купа роботи. Ви все це сам робите чи є якась команда?

— Ні, самому це нереально. У мене є два діловоди та помічник. Це якщо не рахувати інших начпродів по батальйонах і кухарів на місцях.

— Ви згадували, що у ваші обов'язки входить створення меню. Від чого воно залежить і як ви його формуєте?

— Є суворо прописана інструкція, як має формуватись меню. Перш за все, ми стараємось формувати його на побажаннях військовослужбовців. Звісно, що ми не можемо почути всіх, особливо тих, хто на бойових, але стараємось запитувати і слухати. Другий важливий фактор, це бюджет. Є певний обсяг коштів, який ми можемо використовувати на харчуван-

ня. Якщо простими словами, то умовно нам дають 3 мільйони гривень на тиждень. І ми маємо їх витратити на організацію харчування. Не більше, не менше. І в рамках цього бюджету ми маємо зробити так, щоб кожен військовослужбовець за день вживав від 3500 до 6500 калорій. 6500 дуже важко досягнути, враховуючи ціни на продукти і бюджет. Інколи виходить, але дуже рідко. Тому стараємось бути десь посередині між цими двома числами. Ну а тре-

те, це норми. Якщо раніше було так, що прописано конкретно, що 300 грам м'яса на день мало бути. То зараз це радше, як дорожня карта. Ми регулюємо їх під себе і стараємось вписатись по бюджету. Наприклад з хлібом. Ми порахували скільки в нас в середньому використовується хліб і закупляємо необхідну кількість, незалежно

від норми. І це допомагає нам звільнити кошти на інші продукти, наприклад м'ясо. Ми стараємось робити так, щоб м'яса в стравах було багато. Бо це білок і це потрібно для організму, коли є багато фізичної активності.

— Меню формується на побажаннях військовослужбовців. Які ж тоді страви вони найбільше люблять?

— Чесно? Ніякі. Поясню чому. Дуже довго ми сидимо на фронті. І абсолютно всі страви просто приїлись. Абсолютно всі. Але зі своєї сторони ми стараємось щось змінювати і додавати. От недавно запустили рибний суп. Також інколи стараємось робити грибний суп з сиром. Він такий в нас особливий виходить. Тому ми його не часто робимо, щоб не приївся, бо це єдине щось таке унікальне, що виходить зробити. А все інше в основному стандартне і воно за три роки вже всім просто приїлось.

— А чи планували ви додати якісь незвичні страви в меню? Наприклад, вареники чи пельмені?

— Звісно, ми про це думали і вже навіть робили. Тільки проблема в тому, хто їх приготує і на чому. Все дуже залежить від наших потужностей. От мені подобається лазанья. Легкий рецепт,

дуже смачно, але ми просто фізично не зможемо її приготувати, бо нема в чому її запікати. А от з пельменями легша історія. Раніше ми їх робили, але зупинили виробництво, бо зламалась матриця. Зараз замовили нову і за 2-3 тижні вона приїде. Але треба теж розуміти, що на пельмені треба м'ясо. А бюджет не збільшиться, бо ми хочемо пельмені. Відповідно, ми з інших страв трошки м'ясо заберемо і будемо додавати в пельмені. Якщо з пельменями вийде, то потім можливо навіть вареники будуть. Але тут теж є проблема з людьми. Якщо кухар готує на 150 людей, а потім ще вночі ліпити пельмені і вже в 5 ранку вставати готувати сніданок, то це дуже виснажливо. Просто фізично важко. Тому треба людей, які зможуть це все робити.

— Добре, з меню розібрались. Наступний етап, це вже приготування їжі. Як взагалі відбирають людей на кухню?

— Стараємось брати тих, хто мав таку спеціальність в цивільному житті. Але самі бачите, що зараз всюди проблема з людьми. Тим більше на посаду кухаря. Бо це дуже невдячна праця. Величезна купа роботи, виснажливий графік і постійно скаржаться, що ти щось не так робиш.

— А як тоді ви виходите з ситуації? Чи можуть на кухню потрапити люди, які готують погано, або взагалі не вміють це робити?

— Ні, в основному, якщо такі потрапляють на кухню, то вони займаються більше підготовкою продуктів. Почистити картоплю, цибулю, нарізати, помити посуд і т.д. Людей зовсім без досвіду стараємось не допускати до самого процесу приготування.

— А якщо я умовний стрілець в одному з батальйонів і я шикарно готую, бо був кухарем в цивільному житті, як мені потрапити на кухню в нашій бригаді?

— Написати рапорт на ко-

мандира свого батальйону. Він має його підписати, а далі я вже буду дивитись. Якщо дійсно людина має навички, то ми можемо забрати її до себе. Але, знову ж таки, головний тут командир частини і від нього залежить те, чи зможемо ми перевести людину. Ну а далі, мало б бути навчання, перекваліфікація, отримання ВОС. Але в час війни це не працює і по факту буде так, що людина приходить і одразу починає працювати.

— Давайте поговоримо про смак страв. Багато військовослужбовців, які вже довго служать, кажуть, що раніше було смачніше. Чому так? Що змінилось?

— Я думаю, що тут два фактори. Перший, їжа просто приїлась. Продукти і страви більш

менш ті самі, люди, які готують їх, теж не дуже змінились. Ми стараємось щось змінювати, але в наших умовах тут не дуже розгуляєшся. Також, кухарі втомились. Вони кожного дня без вихідних встають в 4-5 ранку, щоб приготувати сніданок, далі обід і вечеря. І лягають вони теж пізно, бо треба зробити заготовки на наступний день. І уявіть, як

це в такому режимі працювати 3 роки майже без вихідних. Очевидно, що вони втомились.

— Ще кажуть, що раніше було більше йогуртів і всяких смаколиків, а зараз менше. Куди вони поділись?

— Так, раніше було більше. Все дуже просто. Зараз все подорожчало. Овочі, яйця, м'ясо, це все зросло в ціні. І є в мене певна сума грошей на тиждень, щоб забезпечити харчування. Я закупляю на ці гроші продукти. І перший пріоритет, це якраз продукти на нормальні страви, а не щось солодке. Звісно, якщо десь залишаються кошти, то ми беремо і докупляємо йогурти та десерт. Але ви маєте зрозуміти. Краще я м'яса більше закуплю, ніж йогурти. Це для мене пріоритет. Але якщо особовий склад скаже: «Ми хочемо більше йогуртів», то нема питань. Я закуплю вам більше йогуртів. Проте, треба пам'ятати, що якщо ми хочемо десь додати, то треба буде десь відняти. Відповідно, в нас буде більше солодкого, але менше м'яса чи ковбаси. Якщо люди на таке згодні, то я таке зроблю.

— А ще я помітив, що більшість страв у нас містять м'ясо. А що робити тим, хто його не їсть? Наприклад, вегетеріанцям та веганам?

— Якщо веганів в бригаді буде хоча б відсотків 30, тоді ми зможемо щось придумати. А якщо це 0.01%, тоді, на жаль, ми нічого не можемо зробити. Але гарна новина: зараз буде весна, то буде вже більше овочів і всякого такого, тому буде трохи страв без м'яса.

— Зі своєї сторони ще скажу, що мені особисто дуже бракує свіжих овочів. Чому їх нема?

— Зараз просто не сезон. Зима, це не сезон для свіжих овочів. Ми банально не можемо їх закупити, бо нам система не пропускає. В постачальників зараз їх просто немає. Чекаємо на весну і тоді все буде!

5 КНИГ, ЯКІ ВАРТО ПРОЧИТАТИ

Протягом багатьох століть книги були джерелом знань, можливістю зануритися в інші світи, знайти відповіді на важливі питання, зберегти історію та передати мудрість наступним поколінням. На жаль, в наш час люди все рідше читають книги і надають перевагу проведенню часу в інтернеті споживаючи різноманітний контент. Проте, хочу запевнити вас, що дивлячись в телефон, ви ніколи не отримаєте того задоволення, яке можете отримати насолоджуючись чашкою кави, гортаючи сторінки улюбленої книги і читаючи захоплюючу історію.

Саме тому хочу поділитись з вами рекомендаціями книг, які я раджу прочитати кожному військовослужбовцю.

Перша книга, «Людина в пошуках справжнього сенсу» — Віктора Франкла.

Її автор австрійський психіатр і невролог Віктор Франкл, у 1942 році разом із родиною потрапив до нацистських концтаборів. Він пережив неймовірні випробування: важку працю, голод, знущання, втрату рідних. Але навіть там він знайшов сенс існування та силу рухатися далі.

Ця книга — не просто спогади. Це керівництво, як вистояти перед найважчими викликами, як зберегти гідність, коли здається, що світ обернувся проти тебе, і як знайти сенс навіть у стражданнях. Франкл показує, що обставини нашого життя мо-

жуть бути жахливими, але ми завжди маємо вибір — як на них реагувати.

Чому варто її прочитати?

- Вчить знаходити силу в собі, коли опускаються руки.
- Допомагає зрозуміти, що навіть у найтемніші часи є вибір — зламатися чи йти вперед.
- Вона невелика і її читання не забере у вас багато часу.

Якщо ви щодня стикаєтесь із викликами, відчуваєте фізичне та емоційне виснаження, сумніваєтесь у майбутньому — ця книга допоможе вам знайти силу йти далі.

Наступна книга, яку я хочу вам порадити, це «Чоловік на ім'я Уве» — Фредріка Бакмана

Це художня книга, про честь, втрату і друге життя після неї. Головний герой книги Уве — буркотливий, упертий чоловік, який звик жити за чіткими правилами. Він не терпить хаосу, не любить балакучих людей і вважає, що світ котиться не туди. Але насправді за цим жорстким фасадом ховається добре серце і глибокий біль.

Після смерті дружини Уве відчуває, що його місія у цьо-

му світі завершена і він втрачає сенс. Але раптом у його життя вривається нова сусідка — галаслива, настирлива, але добра і щира. Разом із нею приходять чужі проблеми, несподівані пригоди, а головне — відчуття, що він все ще потрібен цьому світу.

Це історія про людину, яка втратила сенс життя, але несподівано знайшла його знову — у тих, кого спочатку вважала чужими.

Чому варто її прочитати?

- Ця книга вчить продовжувати рухатись, навіть коли здається, що все вже втрачено.
- Допомагає побачити підтримку там, де її не чекаєш.
- Показує, що навіть після найтемніших часів життя може мати сенс.

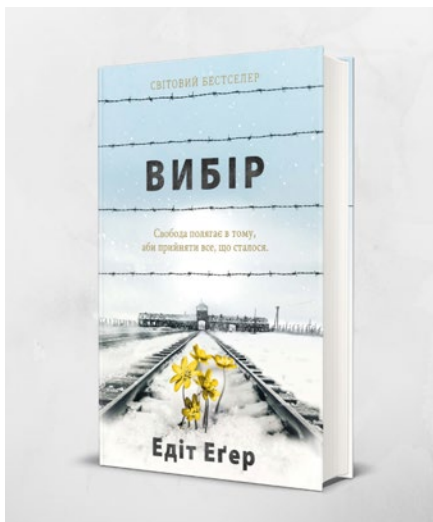

Ця книга — як теплий плед і міцний побратимський потиск руки. Варто прочитати кожному, хто хоч раз почувався самотнім і зайвим у цьому світі.

Третя книга — це «Вибір» Едіт Егер.

Що робить людину незламною? Чи можливо зберегти себе, переживши найтемніші часи? Чи справді ми можемо обирати, як реагувати на біль, втрати та страждання? Відповідь на ці питання та ще багато інших ви зможете знайти в книзі «Вибір».

Едіт Егер, угорська єврейка, потрапила до концтабору Аушвіц у 16 років. Вона втратила сім'ю, пережила пекло на землі, голод, катування та смерть навколо. Але після всього, замість ненависті, вона обрала життя. Ця книга — не просто

спогади про трагедію, а глибокий психологічний посібник про те, як не дозволити обставинам зламати свій дух.

Чому варто її прочитати?

Вчить витримці в екстремальних умовах

- Допомогає боротися з важкими спогадами та травматичним досвідом.

- Показує, як жити далі після втрат і випробувань.

«Вибір» — це історія про справжню силу. Про те, що навіть коли в нас забирають свободу, можливість вибору залишається. І саме цей вибір визначає, хто ми є.

Наступна книга — це «Старий і море» Ернеста Гемінґвея

Ця коротка, але глибока повість — не просто історія про рибалку. Це метафора боротьби, честі та незламного духу. Старий Сантьяго після 84 днів без улову виходить у море, щоб довести собі й світу, що він ще не здався.

Він бореться не просто за рибу. Він бореться із силами природи, своєю втомою, сумнівами і страхом. І навіть коли доля забирає в нього здобич, він не програє — бо його справжня перемога не у вилові, а у самій боротьбі.

Чому варто її прочитати?

- Вчить ніколи не здаватися, навіть коли сили на межі.

- Нагадує, що честь, витривалість і стійкість важливіші за будь-який результат.

- Допомогає зрозуміти, що поразка — це не кінець, якщо ти продовжуєш боротьбу.

«Людина створена не для поразки. Людину можна знищити, але її не можна перемогти» — ключовий меседж книги, який знайде відгук у кожного військовослужбовця.

І остання книга — це «Атомні звички» Джеймса Кліра.

Ця книга — справжній посібник із того, як змінювати себе і своє життя через прості, але дієві звички. Для військових, які постійно перебувають

у середовищі, що вимагає витривалості, зосередженості та самоконтролю, книга «Атомні звички» може стати незамінною зброєю у формуванні міцного характеру.

Автор книги пояснює: «Успіх залежить не від разових зусиль, а від тих дій, які ти робиш щодня». Якщо змінювати себе хоча б на 1% кожного дня, згодом це призведе до масштабного покращення фізичного та ментального стану.

Чому варто її прочитати?

- Допоможе сформувати дисципліну через маленькі щоденні дії.

- Дає інструменти для контролю емоцій і розвитку ментальної стійкості.

- Вчить формуванню корисних звичок і тому, як працює наш мозок

«Атомні звички» — це покро-

кова інструкція для тих, хто хоче стати кращою версією себе і бути готовим до будь-яких викликів.

Кожна з цих книг цікава по своєму. Якась допоможе вам провести чудовий вечір смакуючи зворушливою історією, якась навчить вас тому, як впоратись із травмою, а якась допоможе вам зрозуміти як працює наш мозок і як розвинути емоційну стійкість. І я впевнений, що ви серед цих 5 книг точно знайдете для себе ту, яка вам дуже сильно сподобається.

Гарного вам читання, беріть себе і дякую за ваш внесок у нашу боротьбу!

ДОВЕРТАЙ І НЕ СКИГЛИ!

Інженерна служба — це не лише про бетон і міни, а й про швидкі рішення, креативність і холодний розрахунок. Олександр Кучер, начальник інженерної служби 63 бригади, знає, як будувати не лише укріплення, а й сильну команду.

— До війни я працював на кар'єрі, де ми займалися видобуванням корисних копалин, зокрема каоліну та пегматиту. Я був головним механіком кар'єру, відповідав за технічний стан усього обладнання. У моєму підпорядкуванні було близько 80 людей і більше 30 одиниць техніки — переважно іноземного виробництва. Насправді, найбільше допомагає моя комунікабельність. На кар'єрі багато залежало від злагодженої роботи — як механіків, так і операторів машин. Ми працювали на міжнародний ринок, тому потрібно було підтримувати високий рівень іміджу підприємства. Звісно, знання інженерної справи теж допомагає. Я розумію, як працює кожна одиниця техніки, що вона може і які її обмеження. Але ще важливіше — це люди. В армії, як і в цивільному житті, успіх залежить не тільки від машин, а й від тих, хто ними керує. Вміння організувати роботу, правильно делегувати завдання і контролювати процеси — ось що справді має значення.

— Що стало головним поштовхом для того, щоб приєднатися до ЗСУ?

— 24 лютого 2022 року. Як і більшість чоловіків, які мали ха-

ракти й сталеві яйця, я зрозумів, що треба діяти. Усі, хто усвідомлював, що війна неминуча, ще до повномасштабного вторгнення бачили в YouTube, TikTok ролики: «Що взяти з собою?» Багато хто збирав тривожні рюкзаки. Я теж не вагався.

— Ти вже мав офіцерське звання?

— Так, я навчався в Кам'янець-Подільському державно-агротехнічному університеті, де в 2007–2010 роках пройшов військову кафедру за спеціальністю «Експлуатація та ремонт інженерного озброєння».

— Як ти потрапив саме в інженерну службу? У військкоматі був якийсь розподіл? Тоді ж був хаос...

— 24 лютого я прийшов на роботу, а там — паніка. Люди з квадратними очима не знали, що робити: їхати за кордон, евакуюватися на захід України... У мене було одне завдання — вивезти родину з міста в село до батьків. 26 лютого я перевіз дружину і дитину, набрав кума, а наступного дня вже був у Полонному, де стояв на обліку в ТЦК. 27 лютого я прийшов у військкомат. Атмосфера — всі «варені», ніхто не знає, куди кого

направлять. Але мені було байдуже, на яку посаду потраплю. 28 лютого ввечері ми вже були в Яворові, у військовій частині, де базувалася 63 бригада. Спочатку мені не могли підібрати посаду, але я швидко скомунікував із начальником інженерної служби, тоді ще старшим лейтенантом Ковальським. Він запитав: «З комп'ютерами працював?» — «Так». Так я почав займатися штатним оформленням підрозділу. З березня 2022 року мене офіційно призначили заступником командира інженерно-технічної роти з морально-психологічного забезпечення. На цій посаді я пробув до вересня 2024 року. Потім у підрозділі змінився штат, відбулися кадрові перестановки, і я став начальником інженерної служби. Коли я прийшов у підрозділ — там був повний хаос. Я переформатовував його двічі чи навіть тричі. Підібрав людей, з якими можна було працювати. А ті, хто не підходив, перевелися в інші підрозділи або зайнялися іншими завданнями.

— Які головні виклики стоять перед твоєю службою на фронті?

— Найперше — це темпи роботи. На все є дедлайни, і вони

«Свій підрозділ переформатовував тричі»

дуже жорсткі. Сьогодні інженерна служба 63 бригади працює в умовах постійної динаміки бойових дій, і це накладає серйозні виклики на нашу роботу. Головна проблема — це швидкість змін. Те, що ефективно працювало вчора, сьогодні вже може бути неактуальним. Ворог теж не стоїть на місці: змінюється тактика, з'являються нові загрози, які вимагають нестандартних рішень.

— Чи є нестандартні рішення, які доводилося впроваджувати у бойовій роботі?

— Робота нашого підрозділу — це не лише будівництво укріплень чи встановлення загороджень. Це робота, яка починається з розвідки і завершується виходом без втрат. Наші завжди попереду всіх. Вони першими заходять у безпосередню зону бойових дій, перевіряють і розмінують ворожі мінні поля — протитанкові, протипіхотні, комбіновані. Жоден штурм не проходить без сапера. Першими йдуть вони, за ними — розвідка або піхота. Далі вже справа за хлопцями, які штурмують — так би мовити закріплюють успіх. І якщо цей ланцюжок десь рветься — ризикують усі. Це не просто моя робота — це робота тих людей, яким я ставлю завдання. Їхня компетентність і холоднокровність вирішують результат бою ще до першого пострілу. В умовах сучасної війни кожен день змушує приймати нестандартні рішення. Часто — влічені секунди. Були моменти, коли потрібно було швидко знайти спосіб створити безпечний прохід через мінне поле під вогнем. Або оперативно переробити інженерні загородження, бо ворог знайшов спосіб їх обходити. Інженерна служба — це не просто технічна робота. Це постійний пошук нових рішень, де від кожного рішення залежить чиясь життя.

— А як зараз справи із забезпеченням підрозділу спеціалізованою технікою?

— За останній час забезпеченість інженерної служби 63 бригади спеціалізованою технікою суттєво покращилася. І я точно можу сказати — це результат правильної організації та підтримки командування. Зі зміною керівництва бригади постачання стало системним: техніка почала надходити, матеріали закуповуються безперебійно, і ми більше не витрачаємо час на очікування. Скажу чесно, раніше було прямо складно. З постачанням і забезпеченням була біда. Але є один важливий елемент, якого нам зараз критично не вистачає — автомобільного крана. Це техніка, без якої деякі завдання виконуються значно складніше. Монтаж фортифікаційних конструкцій, підняття важких інженерних елементів тощо — усе це вимагає кранової техніки. Ми навчилися виходити з положення, шукати альтернативні варіанти, але з краном ми б працювали ще ефективніше та швидше. Війна вимагає гнучкості та адаптації, і наша інженерна служба щодня це доводить. Але коли є техніка, матеріали та підтримка — ми можемо зробити ще більше.

— Як на твою думку технології змінюють підхід до інженерного забезпечення на війні?

— Сучасні технології дають нам можливості, яких раніше просто не було. Перше і найважливіше — аеророзвідка та дрони. Ми більше не працюємо «наосліп», як це було колись. Тепер перед тим, як ставити мінні загородження чи будувати укріплення, ми використовуємо БПЛА для детального аналізу місцевості. Дрони допомагають виявляти слабкі місця ворожої оборони, знаходити мінні поля і навіть оцінювати ефективність наших загороджень. Але це

лише один аспект використання безпілотних систем в нашій роботі, а ще ми використовуємо їх при мінуванні. Мінувати дистанційно за допомогою роботизованих систем. Цей метод є дуже дієвим, а головне — зберігає життя та здоров'я наших бійців. Друге — інженерні машини та механізація робіт. Завдяки сучасній техніці ми будуємо фортифікаційні споруди значно швидше. Якщо раніше окоп чи бліндаж викопували вручну, то зараз це робиться екскаваторами, бульдозерами та фронтальними навантажувачами. Це економить сили людей і дозволяє швидше завершити укріплення до моменту активних бойових дій. Технології змінюють війну, і той, хто швидше їх освоює та застосовує, отримує перевагу.

— Усі знають Кучера по його продуктивності та відповідальності. Як організуєш свій день щоб усе встигати?

— Якби ж то (сміється). Ранок починається не з кави, хоча, іноді і з неї. Прокинувся, привів себе до ладу — пішов на командний пункт, отримав інформацію про поточну ситуацію на ЛБЗ, попив кави на ОКП. Пішов на своє робоче місце, там з моїм старшим офіцером обговорили,

що треба зробити за день. Він собі планує, я собі. Ну, а далі все досить непередбачувано — бо якщо все плюс/мінус (відносно, звичайно) спокійно — то я собі працюю на місці — планую, працюю з картами, раджусь з вищим керівництвом. А якщо ситуація нестандартна від ранку — то ми на виїзді. Там завжди є з чим працювати. Час від часу я маю об'їжджати підрозділи наші — там теж завжди купа питань. Ввечері може нарада бути, там далі собі працюю з документами, паралельно спілкуючись зі своїм підрозділом — я завжди на телефоні. Ну, встигаю день на якийсь обід, вечерю сходити та й так день пройшов. Лягаю не раніше 12 ночі. Ще ж маю сім'ю з якою хочу поспілкуватись — дружина, малий, батьки... Їм усім мене не вистачає. Я це розумію, але поки так. Маємо, що маємо.

— Як мотивуєш своїх хлопців? Їх робота дуже небезпечна і важка...

— Вони у мене найкращі. Я їх реально вважаю своїми друзями. Сапери — це ті, хто працюють першими, хто робить шлях безпечним для інших. І якщо вони не впевнені, якщо вони втомлені чи

деморалізовані, то вся система не працюватиме. Тому мотивація тут — не просто слова, а питання виживання. Я завжди кажу хлопцям: «Ніхто, крім нас». Бо це правда. Без нас немає укріплень, немає безпечного проходу, немає можливості тримати оборону. Ми — ті, хто забезпечує армію інструментами для виживання і перемоги. Мотивація — це не просто гарні промови. Це власний приклад. Я ніколи не ховаюся за спину інших, завжди поруч, завжди знаю, що відбувається на позиціях, які виклики перед нами. Коли люди бачать, що ти не просто віддаєш накази, а сам працюєш поруч із ними — це найкраща мотивація. Ну і найголовніше — я завжди нагадую: кожен день, коли ми живі, коли наша робота рятує інших, — це ще один крок до перемоги. Всі ми хочемо повернутися додому, до рідних, до мирного життя. Але щоб це сталося, ми повинні вистояти. І вистоїмо. Бо ми — інженери, і ми робимо неможливе можливим.

— Але ж бувають моменти, коли страх все ж таки дає про себе знати? Як з цим справляється?

— Страх — це така штука, що її не можна виключити, як світло в кімнаті. Він завжди десь поруч. Особливо, коли ти стоїш перед мінним полем і знаєш: один неправильний крок — і тебе не стане. Коли ти відправляєш хлопців на задачу і не можеш гарантувати, що всі повернуться. Але страх — це не ворог. Це сигнал. Він тримає тебе в тонусі, змушує не розслаблятися, продумувати кожен рух, розраховувати ризики. Насправді, існує тільки 2 варіанти — або панікуєш, або береш себе в руки. Я обираю друге. Як?

По-перше, логіка перемагає емоції. Якщо є страх, значить, є ризик. Якщо є ризик, значить, є рішення, як його мінімізувати. Дієш за алгоритмом, не даєш мозку зависати в паніці. По-друге, ти не один. У тебе є коман-

да, побратими, ті, хто дивиться на тебе і чекає сигналу. Якщо ти даси слабіну — ланцюг порветься. Тому ти дихаєш глибше, контролюєш голос, рухи, емоції. По-третє, страх треба переводити в дію. Ти не можеш просто стояти і боятися — це не допоможе. Коли страх стискає груди, я беру в руки роботу. Віддаю команди, перевіряю, контролюю, рухаюся. Коли ти дієш — у страху менше шансів. І найцікавіше — страх зникає, коли ти починаєш робити свою справу. Коли бачиш, що все під контролем. Що хлопці працюють злагоджено. Що завдання виконується. В якийсь момент ти просто забуваєш, що хвилину тому тобі було страшно. А потім, коли все закінчилося і ти вже в безпечному місці, у голові пролітає думка: «Ну що, Кучер, цього разу ти знову викрутився». І я просто посміхаюся. Бо завтра буде новий день. Новий виклик. Новий страх. І нова перемога над ним.

— Чи є якась фраза або принцип, якого дотримуєшся у житті чи на службі?

— У кожного командира є своя коронна фраза. У когось це суворе «Виконувати!», у когось — стандартне «Без соплів!». А в мене — «Довертай!». Це слово підходить абсолютно під все. Треба закінчити роботу? — «Довертай!». Хтось завис і не може ухвалити рішення? — «Довертай, чого чекаєш?». «Довертай!» — це не просто слово, це стиль життя. Коли ти у війську, нема часу вагатися. Ти або робиш, або ні. От я і налаштував підрозділ на правильну хвилю: як тільки хтось гальмує, достатньо кинути одне слово — і робота йде, механізми працюють, сапери впевнено рухаються вперед. Колись, після війни, можна буде відкрити майстер-клас із життя під назвою «Довертай і не скигли». Бо, зрештою, це про головне: закінчуй почате, не лий воду, бери і роби. Тоді й результат буде.

«Колись відкрию майстер-клас по життю»

ВТРАТА ДРОНІВ — ЦЕ ЄДИНЕ, ЩО ДАЄ ДОСВІД

Ось тутки той ореол,
де русням пи***ць!

Бабай — заступник командира батальйону безпілотних систем 63 бригади.

А якщо простіше — людина, яка знає про дрони все. Лише він здатен так ґрунтовно і цікаво розповісти, як розвивається ця сфера і куди рухається.

— Який зараз відсоток уражених цілей від дронів?

— Вже всі кажуть, що дрони змінили війну. Проте не можна забувати про артилерію, як старшого побратима. Тому що дрон все-таки — це точкове ураження, арта — це більше потужності, більше площі. І це є тотальне подавлення РЕБом. Бувало, коли ми не змогли зробити нічого, а арта врятувала ситуацію. Як і навпаки.

Тому складно визначити чіткий відсоток. Це дуже ситуативно і залежить від конкретних обставин. Думаю, про нашу бригаду буде справедливим сказати — близько 70%. Але треба рахувати великі цифри — по різних бригадам. Тому що ми досить багато працюємо над забезпеченням, покращенням технологічним, якістю вильотів, ефективністю. Тому в інших підрозділах буде інший показник.

— А який розподіл уражень між FPV, оптоволоконом, скидами, нічними бомберами?

— Знову ж таки, питання некоректне. Бо ми говоримо про літо чи про весну? Ранкові тумани чи прекрасну видимість? На кожні умови є свій інструмент.

Якщо літом, коли довжина світлового дня 16-18 годин і ми

можемо працювати денними засобами, то, звісно, ФПВ буде вигравати. Якщо ми говоримо про зиму, коли дуже довга ніч, то вантажні бомбери будуть набагато ефективнішими. Вчора буквально за ранок було 10 чи 12 двохсотих ворогів — завдяки двом екіпажам вантажних бомберів. І це щоденна практика. Якщо для багатьох туман і обмежена видимість — це проблема, то для нас це навпаки шанс скористатися тим, що противник запускає логістику, і ми можемо його знищувати.

— Скільки часу потрібно екіпажу, щоб почати працювати максимально ефективно?

— Новачкам потрібно просто вилітати якусь кількість дронів — спалити умовно буханку, ще щось. Це не будуть дуже ефективні вильоти. Але після 50-70 акцій екіпаж росте в рази. В них з'являється злагодженість, вони напрацьовують певний алгоритм дій.

Тому тут більше питання — скільки шансів ми надамо новій команді, від цього буде залежати успіх. Якщо за 5 днів вони щодня матимуть по 15 вильотів, то на другий тиждень це вже буде досвідчений екіпаж. Бо на тренажерах не навчишся влу-

чати в живу рухому мішень, яка хоче вижити і використовує для цього все можливе. Тому лише практика і, на жаль, втрата дронів — це єдине, що дає досвід.

З бомбардувальниками ситуація схожа, тому що треба вимірювати баланс між висотою, допустимою по радіогоризонту, інші технічні моменти. І тільки за допомогою досвіду можна знайти на кожній ділянці фронту момент, де ти будеш максимально ефективним, на грані фолу, де ти не втрадиш дрона, але результативно відпрацюєш.

Скажемо так, за місяць можна навчити людей того, що ми вважаємо ефективною роботою.

— Якщо дивитися на карту DeepState, то помітно, що на напрямку 63 бригади лінія фронту не змінюється. Одразу виникає запитання — це тому, що противник тут не активний чи завдяки ефективності ваших підрозділів?

— Є рейтинг підрозділів за підтвердженими ураженнями. І ми там постійно знаходимось в топах. Якби тут не було противника, то звідки б ми мали ураження? Ми просто знищуємо все, що бачимо. Якщо ми цього не зробимо, значить, не

тим займаємося. Бо все, що ми не знищимо, може добратися до наших позицій і забрати наше життя. А якщо ми робимо все правильно, то вони не мають шансу навіть наблизитися до нас. Вийшов зі своєї нірки – мертвий. Російський солдат має це розуміти, коли він ще тільки думає вийти з неї. Ось він в Кремінній, йде сюди – попрощався з усіма, написав батькам «купуйте красивий автомобіль», викинув телефон, прийшов і вмер.

Звісно, є гарячіші напрямки, ніж наш. Вочевидь, там стримувати ворога важче. Тому це складне питання.... Я не знаю, що відповісти, щоб і горе не накликати на нас. Тому що завтра поїде колона з 70 машин – і ми такі «бл*, казали, що ми круті, а насправді ось так».

– До речі, техніки у ворога стає менше?

– Ні, її багато, безкінечно. Сказати, що її стає менше, не можна. Просто вони стають до неї бережливішими. Бо раніше це дуже по-дебільному було – вони заїжджають, їх нищать, вони знову їдуть, їх знову нищать. І до них дійшло, що в цій схемі щось не працює. Вони міняють маршрут, але все повторюється. Тому вони вимальову-

ють для себе умовний ореол, де їм пи**ць. І стараються туди не заходити.

– Як зараз виглядає типовий штурм росіян і його відбиття?

– Їде здоровий сарай з тралом, який розміновує все перед собою. За ним їде кілька машин десанту і, можливо, ще 1-3 танки. На якісь техніці стоїть суперподавлення, яке садить все, що підлітає. Був один такий танк з суперребом, який неможливо було ні облетіти, ні пробити – нічого не зробиш. Це якраз той випадок, коли арта просто розмотала все навколо і, знищивши РЕБ, дала нам можливість працювати. Хоча ми вже теж вміємо зупиняти такі спроби прориву. Не хочу вдаватися в подробиці, але це не лише оптоволокно.

Наша задача – зупинити трал, тому що мало хто наважиться його обганяти і потрапляти на міни. Ми прораховуємо їхні можливі маршрути і мінуємо все дистанційно, створюючи пастки для них. Тому що набагато складніше зупинити штурм, який вже відбувається, простіше запобігти йому на підступах.

Мусимо бути готові до того, що скоро кожен мотоцикл, кожен російський солдат буде носити з собою якусь нано-РЕБ-у-

становку, такий рюкзачок чи ще щось. І доведеться використувати альтернативні частоти, перемикання частот – як управління, так і відео. Словом, багато технічних нюансів, і ми працюємо над усіма.

– Ви слідкуєте за тим, скільки техніки було знищено, вражено?

– Знаєте, був такий серіал, «Надприродне» називався. Коли я почав його дивитися, мені було дуже цікаво, фантастично! Серія за серією. А коли вийшов 700-й сезон, воно вже не дуже цікаво. Раніше кожне ураження було «вау, ми щось знищили!». Зараз це просто робота. Немає вже вау-ефекту.

Насправді уражень досить багато, ми давали красиву графіку з цифрами на телеграм-каналі бригади. Але нам ще треба багато рухатись вперед, щоб бути найкращими. Зараз ми стараємось дуже багато аналізувати, коли техніка була в полі нашого зору, але їй вдалося уникнути ураження. Це вважається нашим фейлом.

– Оптичне волокно – новий етап у розвитку дронів?

– Насправді, це старий етап. Ще кілька років тому українські компанії пробували це запустити, просто воно було не на часі, тому що подавлення було не таким активним. Не було серійного виробництва, дистанція польотів була значно меншою – катушки дозволяли літати лише на 1-2 км. Але вже були напрацювання. Коротше кажучи, це стара технологія, яку пробують реадатувати.

Звісно, оптика ефективна. І вона перестала бути дорогою, коштує вже майже, як звичайні дрони. По суті, це імітація Стугни, яка просто летить набагато повільніше. Проблема тільки в тому, що ми топчемося в умовах одного і того самого ринку – ти не можеш придумати щось, чого в Китаї не друкують. З наявних комплектуючих ми пробуємо зібрати різні конструктори леги,

але детальки всі одні і ті самі.

— Наскільки масово зараз використовуються дрони на оптоволоконні? Який відсоток у порівнянні зі стандартними? Оптика їх витіснить?

— Відсоток точно не можу сказати, хай це буде сюрпризом для наших ворогів.

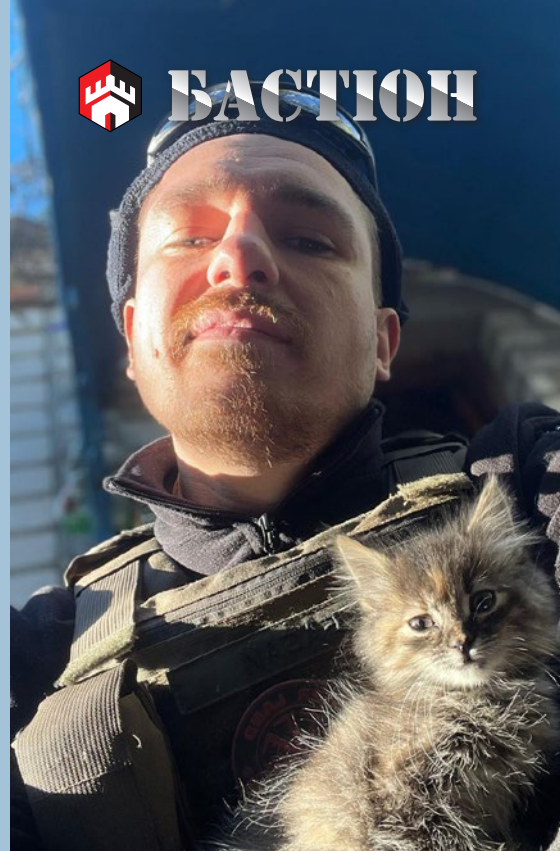
Чи витіснить? Поки що я скажу, що ні. Лише через те, що наразі вона не загальнодоступна. Все-таки треба для цього залучати якісь субвенційні, спонсорські кошти. Тобто її ще не можна отримати ні по одній з державних програм забезпечення.

Але я цілком розглядаю варіант, що згодом це можливо — на певних передових позиціях. Вони не працюватимуть по особовому складу, виключно по техніці.

Безпілотні системи — це одне з небагатьох місць, де ми можемо конвертувати гроші в реальну смерть русні. Ми не можемо, звісно, просто прийти в магазин техніки або на Аліекспрес і сказати «будь ласка, запакуйте нам з собою». Все працює інакше. Ти десь купив рами, десь купив мотори, десь купив пропи, ще щось закупив, потім розібрав монку, дістав пластид, кудись запхав — воно ї**нуло, всі померли і вам поаплодували. Тому у нас дуже багато цим займається командир батальйону Олег Ляшко.

— Є ще інша сторона моделі — це РЕБ. У всіх військових зараз багато усіляких антен на транспорті. Виходить, оптоволоконно все це обнуляє?

— Тому оптоволоконно і почало масово з'являтися. Люди подумали — окей, зараз РЕБ діє в трьох смугах, а потім буде в десяти. У нас не залишиться коридорів. Що робити? І одним з рішень була, власне, оптика, яка вже існувала, не довелося нічого вигадувати. Причому механізм не дуже складний, він по силах українському виробнику.

— Ви ділитесь досвідом з іншими підрозділами? Бо складається враження, що в ЗСУ є проблема, що хтось сильно випереджає інших в розвитку.

— Коли до нас звертаються, то мене вже є завчена фраза — ви берете свого старшого інженера, берете свого старшого техника електротехнічної майстерні, берете себе, якщо у вас є на це час і можливість, і приїжджаєте до нас. Ваш інженер приходить в гості до нашого інженера — і вони спільно працюють, обмінюються досвідом. Не було такого, щоб ми комусь сказали ні.

І навпаки — ми теж постійно шукаємо, до кого б поїхати, тому що кожен має якусь маленьку штучку, впровадивши яку, ти станеш ефективнішим. Або в когось є БК, який демонструє класні результати, а ви просто не додумались, тому що заплутались в дрібницях. І ми не зустрічали людей, які з нами не ділились би своїми знахідками. Можливо, колись так було, але зараз, мені здається, всі чітко розуміють, що ми топчемося в одному болоті, стикаємося з тими самими проблемами, і шляхи вирішення у всіх плюс-мінус однакові. Тому щось приховувати немає сенсу.

Найдовші війни в історії людства.

Частина перша

Іберійські релігійні війни відбувались на Піренейському півострові. Вони почались вторгненням маврів-мусульман з Північної Африки і окупацією територій сучасних Іспанії і Португалії. У 722 році повстанням християн Астурії проти окупантів почалась Реконкіста, тобто відвоювання. Кінцем Реконкісти стало падіння останнього арабського емірату Гранада у 1492 році.

Столітня війна (1337–1453) 116 років

У попередніх номерах ми описували найкоротші війни в історії нашої планети. На жаль, далеко не всі тривали кілька днів. Історія знає конфлікти, що точилися протягом століть...

Війни Селевкідів і Парфії (238 до н.е. – 129 до н.е.) 109 років

Війни між імперією Селевкідів Персії та державою Парфії (територія неподалік Каспійського моря) призвели до втрати селевкидами частини території, створення парфянської імперії і встановлення парфян як нових правителів регіону.

Персько-римські війни (92 до н.е. – 629) 721 рік

Більше семи століть тривали війни римлян з двома послідовними іранськими імперіями – парфянами і сасанідами. Вони виснажили обидві сторони. Тому протистояння закінчилось арабськими вторгненнями, які спустошили як Візантійську Східну Римську імперію, так і Сасанідську імперію.

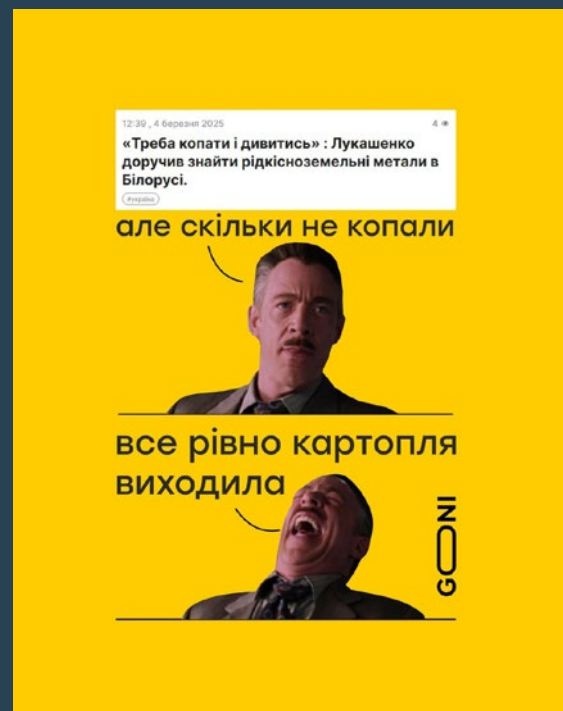
Іберійські релігійні війни, Реконкіста (711–1492) 781 рік

Столітня війна точилась між Королівством Англія і Королівством Франція. Ця ворожнеча, хоч і в іншому форматі, триває й по сьогодні. Англійці прагнули повернути території на континенті, що раніше належали англійським королям. Також англійські королі висували претензії на французький престол через сімейні зв'язки з французькою династією Капетингів. Французи прагнули витіснити англійців з Аквітанії. Також обидві держави прагнули володіти Фландрією. Попри початкові успіхи Королівство Англія зазнало поразки у війні. На континенті у англійців збереглося лише одне володіння – порт Кале, його вони утримували до 1559 року.

Візантійсько-сельджуцькі війни (1048–1308) 260 років

Візантійсько-сельджуцькі війни призвели до переходу влади у районах Малої Азії та Сирії від Візантійської імперії до турків-сельджуків. Тоді ж відбулось піднесення епохи хрестових походів.

Продовження у наступному номері

63 ОКРЕМА МЕХАНІЗОВАНА БРИГАДА ЗСУ

Насолоджуйся

Найкрутіші ролики
в ЗСУ – на нашому
Телеграм каналі!

Дізнавайся

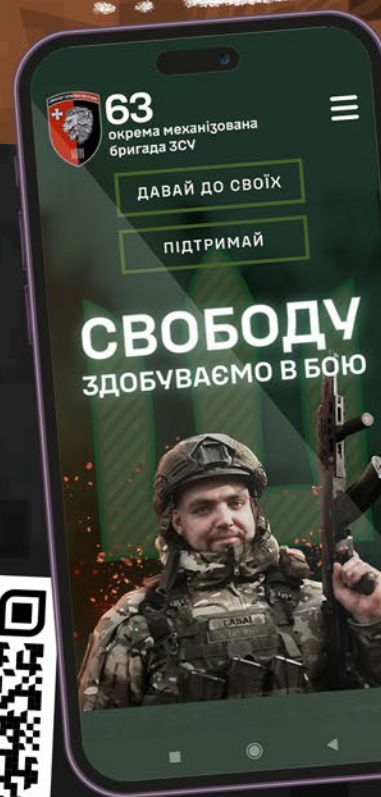
Не працює телеграм?

Заходь на офіційний
сайт 63 бригади

63omb.com.ua

Та приєднуйся
на Facebook

Розважайся

Залітай і релаксуй!

Instagram

TikTok

YouTube

«Бастіон» – офіційний журнал 63 окремої механізованої бригади
Відділ комунікації: Ростислав Яцишин, Євгенія Іжбінська, Олег Волоткевич,
Олександр Тірон, Сергій Болотніков, Євгеній Крючков, Артур Дмитришин.
Дизайн і верстка: Денис Сімковський

Тираж 300 примірників. Не для продажу. © Всі права захищені
Лиман, Донецька область, Україна, 2025 рік